

РОЗДІЛ 5

ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

УДК 336.71

DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/2-81-22>**Вовчак О. Д.¹**

Інститут банківських технологій та бізнесу

ДВНЗ «Університет банківської справи»

Дмитренко І. Б.²

Департамент банківського нагляду

Національного банку України

КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ВНУТРІШНЬОГО ПРОЦЕСУ ОЦІНЮВАННЯ ДОСТАТНОСТІ КАПІТАЛУ БАНКУ ДЛЯ ПОКРИТТЯ РИЗИКІВ

У статті розглянуто теоретико-методичні аспекти впровадження внутрішнього процесу оцінювання достатності капіталу банку, що базується на ризик-орієнтованому підході та є одним з головних компонентів наглядового процесу корпоративного управління ризиками та достатності капіталу Базельських угод, виокремлено його основні етапи в процесі реалізації, здійснено аналіз викликів, з якими зіштовхуються банківські установи під час запровадження такого процесу. Обґрунтовано, що внутрішній процес оцінювання достатності капіталу (ICAAP) є комплексним процесом оцінювання ризиків, що притаманні окремій банківській установі, та дає можливість здійснити відповідний розрахунок внутрішнього капіталу банку, необхідного для їх покриття. З урахуванням результатів проведеного дослідження наведено рекомендації щодо запровадження внутрішнього процесу оцінювання достатності капіталу та вирішення проблемних аспектів у діяльності банків.

Ключові слова: Базельські угоди, достатність капіталу, процес оцінювання, ICAAP, капітал, ризик-орієнтований підхід.

Постановка проблеми. Глибина й ступінь важкості фінансових шоків часто посилюються недостатністю та низькою якістю капіталу в банківському секторі. Саме це відбувалося під час нещодавніх фінансових криз, коли банки були змушені відновлювати свою капітальну базу тоді, коли це було найскладніше зробити. З іншого боку, багато ризиків не покривалося належним чином відповідним обсягом капіталу через наявність слабких місць у виявленні та оцінюванні ризиків банками. З огляду на це надзвичайно важливим є посилення стійкості кредитних установ під час кризових явищ шляхом удосконалення орієнтованих на майбутнє процесів оцінювання адекватності капіталу, зокрема комплексного стрес-тестування та планування його обсягів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічні засади оцінювання достатності капіталу банку, а також зарубіжний досвід визначення достатності капіталу з урахуванням ризиків, на які наражаються банки в процесі своєї діяльності, досліджували вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема О.В. Васюренко, О.В. Дзюблук, Л.В. Кузнєцова, І.В. Лареонова, О.В. Лисенко, С.В. Науменкова, С.К. Реверчук, М.І. Савлук.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Водночас поглиблення кризових явищ у фінансовій сфері вимагає поглибленого дослідження питань щодо організації внутрішнього процесу оцінювання достатності капіталу банку з урахуванням покриття всіх суттєвих ризиків у його діяльності.

Мета статті. Головною метою роботи є дослідження теоретико-методичних аспектів реалізації внутрішнього процесу оцінювання достатності капіталу банку на основі ризик-орієнтованого методу, визначення основних викликів на етапі їх імплементації та розроблення практичних рекомендацій щодо організації внутрішнього процесу оцінювання достатності капіталу банку для покриття ризиків в Україні.

Виклад основного матеріалу. Базельський комітет з банківського нагляду (далі – Базельський комітет) не лише проводить постійну роботу щодо розроблення та актуалізації мінімальних вимог до рівня капіталу банку, але й імплементує рекомендації щодо наглядових процесів, процесів управління ризиками, оцінювання капіталу, ліквідності тощо.

Розроблення Базельського комітету, що є ключовим елементом системи нагляду за достатністю рівня капіталу банків, знайшло своє відображення в Базелі II як Другий компонент Базельської угоди (Pillar II) «Наглядовий процес для корпоративного управління ризиками та планування капіталу» (далі – Компонент II).

Провівши аналіз Компоненту II Базельських угод, можемо зробити висновок, що вимоги до системи банківського нагляду спрямовані перш за все на стимулювання розвитку управління ризиками в банках. При цьому Компонент II доповнює мінімальні регуляторні вимоги Компоненту I Базельських угод^{1*}, а саме вимоги до капіталу та оцінювання ризиків, а також вимоги до розкриття інформації відповідно до Компоненту III^{2*}. Водно-

^{1*} Компонент I «Мінімальні вимоги до капіталу та ліквідності» Базельських угод (Pillar 1).

^{2*} Компонент III «Розкриття інформації та ринкова дисципліна» Базельських угод (Pillar 3).

¹ ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8858-5386>

² ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6437-500X>

час Компонент II передбачає завдання як для банківських установ, так і для наглядових органів.

Зокрема, банки вибудовують та формалізують комплексний процес оцінювання й вимірювання їх внутрішніх потреб у капіталі, а саме внутрішні процедури оцінювання достатності капіталу (далі – ІСААР), при цьому наявна система нагляду стимулює банки розвивати та вдосконалювати власні процедури виявлення, оцінювання та управління ризиками.

В контексті оцінювання достатності капіталу в умовах ринкової невизначеності, на нашу думку, варто звернути детальнішу увагу на один з основних принципів системи нагляду та оцінювання капіталу за Компонентом II Базельських угод, а саме Принцип 1, що передбачає комплексний процес оцінювання й виміру внутрішніх потреб банку в капіталі (ІСААР). У рамках ІСААР банк перевіряє обґрунтованість вибраного цільового рівня капіталу та його відповідність загальному ризик-профілю банку та поточним умовам його діяльності [1, с. 41]. При цьому ІСААР виступає не кількісним нормативом, а системою заходів щодо виявлення, оцінювання й управління ризиками, включаючи нагляд з боку керівного складу [2, с. 12].

Звіт ІСААР відображає результати процесу оцінювання банком потреб у капіталі для покриття всіх суттєвих ризиків. При цьому банківська установа має дотримуватися прийняттого рівня капіталу, що перевищує мінімальні вимоги достатності капіталу, покриваючи всі ризики банку, а саме балансові та позабалансові, особливо ті, що стосуються специфіки діяльності установи. Це допоможе гарантувати, що банк зберігає достатній капітал для ризикових операцій, недостатньо покритих відповідно до Компоненту I, а також те, що він зможе ефективно працювати впродовж складного та тривалого періоду стресу на фінансовому ринку або несприятливого кредитного циклу.

На основі рекомендацій Базельського комітету Європейським центральним банком разом із компетентними національними органами розроблено «Настанови Європейського центрального банку щодо внутрішнього процесу оцінювання достат-

ності капіталу (ІСААР)», що вміщують основні принципи процесу внутрішнього оцінювання достатності капіталу (рис. 1). Метою цих принципів є забезпечення високих стандартів здійснення нагляду шляхом сприяння розвитку спільної методології в цій важливій наглядовій сфері. При цьому зазначені принципи слугують лише базовою основою наглядової співпраці з банківськими установами та не мають розглядатися як всеосяжні принципи, які покривають усі аспекти, необхідні для забезпечення надійності, ефективності та комплексності процесів ІСААР [1, с. 4].

Основні вимоги ІСААР включають:

- розрахунок внутрішнього (економічного) капіталу, а саме додаткової, внутрішньої оцінки капіталу, необхідного для покриття ризиків з урахуванням індивідуального профіля ризику банку (той самий, що лежить в основі внутрішнього оцінювання Компоненту II Базельських угод);
- щорічне затвердження ризик-апетиту, що є рівнем ризику, який банк готовий прийняти для досягнення бізнес-цілей, погоджених менеджментом установи;
- визначення переліку значимих ризиків у формі щорічної процедури ідентифікації ризиків;
- систему звітності щодо ризиків та ІСААР тощо.

Планування капіталу є важливим елементом забезпечення здатності банку досягти бажаних стратегічних цілей. Процес оцінювання капіталу включає такі елементи, як чіткий та документально підтверджений процес оцінювання ризиків та необхідності нарощення капіталу для їх покриття; наявність політики управління та належних процедур, спрямованих на забезпечення якісного визначення, вимірювання та звітування про всі суттєві ризики, що потребують покриття капіталом; зіставлення рівня капіталу з поточним та очікуваним рівнем ризику відповідно до ризик-апетиту установи; врахування стратегії банку та бізнес-моделі під час визначення цілей нарощення капіталу для покриття ризиків; проведення внутрішнього контролю, нагляду та аудиту для забезпечення цілісності загального процесу управління ризиками. Іншими словами, реалізація вимог до

Принцип 1	• Орган управління несе відповідальність за здійснення належного управління процесом ІСААР
Принцип 2	• ІСААР є невід'ємною складовою частиною загальних принципів управління
Принцип 3	• ІСААР робить фундаментальний внесок у неперервність діяльності банку шляхом забезпечення адекватності капіталу на різних рівнях
Принцип 4	• Процес ІСААР визначає та оцінює всі суттєві ризики
Принцип 5	• Внутрішній капітал має високу якість та належно визначений
Принцип 6	• Методології кількісного вимірювання ризиків ІСААР є адекватними й послідовними та проходять незалежну перевірку
Принцип 7	• Регулярні стрес-тестування мають на меті забезпечення адекватності капіталу в разі виникнення несприятливих обставин

Рис. 1. Основні принципи ІСААР

Джерело: розроблено на основі джерела [1]

ІСААР має забезпечити банкам реальне оцінювання ризиків та усвідомлення органами управління поточного контролю рівня й структури ризиків, причому на постійній основі [3, с. 61].

Водночас, на нашу думку, в процесі проведення ІСААР задля співставлення достатності капіталу з ризиками, що притаманні банкам, можуть використовувати такі методи:

- порівняння рівнів власного капіталу з регуляторними стандартами та галузевими даними;
- оцінювання та аналіз виявлених концентрацій ризику в кредитній та інших видах діяльності;
- використання поточних та бажаних рейтингів кредитних агентств;
- прогнозування потенційних несприятливих подій на основі історичного досвіду як самої установи, так і ринкового середовища, а також використання неісторичних сценаріїв.

Банківські установи з більш складними та різноманітними профілями ризику мають використовувати методи моделювання ризиків та інтегрований аналіз сценаріїв для їх оцінювання, які вони можуть включати до методів загального оцінювання достатності капіталу.

Ефективний процес планування капіталу вимагає як оцінювання ризиків, на які наражається банк, так і процесів управління ризиками задля проведення якісного адміністрування та зменшення обсягів цих ризиків, а також врахування потенційного впливу на прибуток та капітал можливих економічних спадів. При цьому процес планування рівня капіталу має враховувати можливість виникнення потенційних складнощів із залученням додаткових власних ресурсів під час спаду чи інших стресових періодів [4].

Процес внутрішнього оцінювання капіталу зосереджений на підтримці достатності капіталу на постійній основі в середньостроковій перспективі з урахуванням двох головних аспектів, а саме нормативних вимог та економічної доцільності.

Нормативні вимоги передбачають:

- дотримання на постійній основі всіх регуляторних та наглядових вимог до капіталу;
- для середньострокових прогнозів (часовий проміжок становить щонайменше 3 роки) забезпечення постійного виконання мінімального рівня капіталу за базовим та несприятливим сценарієм; врахування всіх матеріальних ризиків; врахування впливу майбутніх змін у нормативно-правовій базі та засадах бухгалтерського обліку;
- визначення управлінських буферів капіталу банком залежно від бізнес-моделі, ризик-апетиту й профіля ризику.

Економічний аспект виражається в такому:

- всі ризики, які можуть призвести до економічних втрат та вплинути на економічну стабільність банку, мають бути покриті капіталом;
- концепція достатності капіталу враховує справедливую вартість інструментів;
- адекватні, послідовні й незалежно проведені методи оцінювання ризиків;
- кількісна оцінка ризиків, що здійснена в поточний час, визначає оцінку ризиків у середньостроковій перспективі з урахуванням майбутніх змін;
- внутрішні показники, ліміти та управлінські буфери капіталом [1, с. 22].

До переваг концепції ІСААР можна віднести такі чинники, як власний внутрішній комплекс заходів банку щодо виявлення, оцінювання та моніторингу ризиків; забезпечення його взаємозв'язку з вимогами до капіталу й оцінювання ризиків та

капіталу з плануванням діяльності та ведення бізнесу, формуванням стратегії розвитку.

Незважаючи на позитивний ефект, який може надати ІСААР як щодо окремого банку, так і щодо всієї банківської системи, його впровадження є, безумовно, складним завданням і для наглядового органу, і для банків. Необхідно відзначити, що створення унікального для кожного банку процесу ризик-менеджменту та системи ІСААР у форматі, що задовольняє і регуляторний орган, і банки, є ще тривалим процесом, в рамках якого має бути вирішено низку питань.

Розглянемо основні проблеми впровадження та застосування процесу внутрішнього оцінювання достатності капіталу й можливі шляхи їх вирішення.

1) Відповідно до рекомендацій Базельського комітету банки всіх розмірів та структури зобов'язані впроваджувати ІСААР, при цьому одними з обов'язкових елементів процесу є розроблення та впровадження моделі внутрішнього (економічного) капіталу. Навіть банки середнього й малого розміру зобов'язані мати власні моделі оцінювання економічного капіталу, що означає необхідність значних витрат і наявності спеціалізованих знань [3, с. 61]. Вирішення цієї проблеми сприяє застосування принципу пропорційності, що передбачає достатність відповідності впроваджуваних процесів і моделей рівню ризиків. Таким чином, по відношенню до невеликих банків не застосовуватиметься вимога про створення вкрай складних моделей.

2) Ще одним викликом під час реалізації ІСААР є забезпечення якісної та незалежної валідації всіх моделей і методів процесу, що може стати проблематичним для невеликих банківських установ. Водночас для налагодження зазначеного процесу установа може застосувати один з таких механізмів для забезпечення незалежності функції перевірки від процесу розроблення, як розділення на два окремих підрозділи, що підпорядковуються різним членам правління; розділення на два окремих підрозділи, що підпорядковуються одному члену правління та, як варіант, окремо виділені працівники одного підрозділу [1, с. 35].

3) У процесі застосування ІСААР можливі випадки змішання та/або випадання певних етапів процесу внутрішнього оцінювання, що може спричиняти коригування показників ризиковості, впливаючи на розрахунок необхідного капіталу, а також викликати сумніви в органів нагляду щодо процесу ІСААР. У таких випадках, на нашу думку, для розуміння й структурування процесу важливими є розроблення та забезпечення виконання всіх етапів річного циклу внутрішнього процесу оцінювання достатності капіталу банку (рис. 2).

Перш за все банку необхідно визначити весь перелік ризиків, яким він піддається, потім здійснити вибірку значимих ризиків, а з них відібрати ті, для яких резервування капіталу як фонду абсорбування потенційних збитків буде ефективним способом їх поглинання. Такий процес має назву «ідентифікація матеріальних ризиків для цілей ІСААР». Таким чином, процес ідентифікації ризиків має зводитися не до побудови списку «класичних ризиків», а до пошуку найбільш специфічних, характерних для конкретного банку ризиків, які можуть бути найбільш критичними для нього, особливо в умовах кризи або стресу.

Частина ризиків може бути визначена кількісно, що стосується перш за все стандартних їх видів, зокрема кредитних, операційних, ризику концентрації, ринкових ризиків, водночас існують

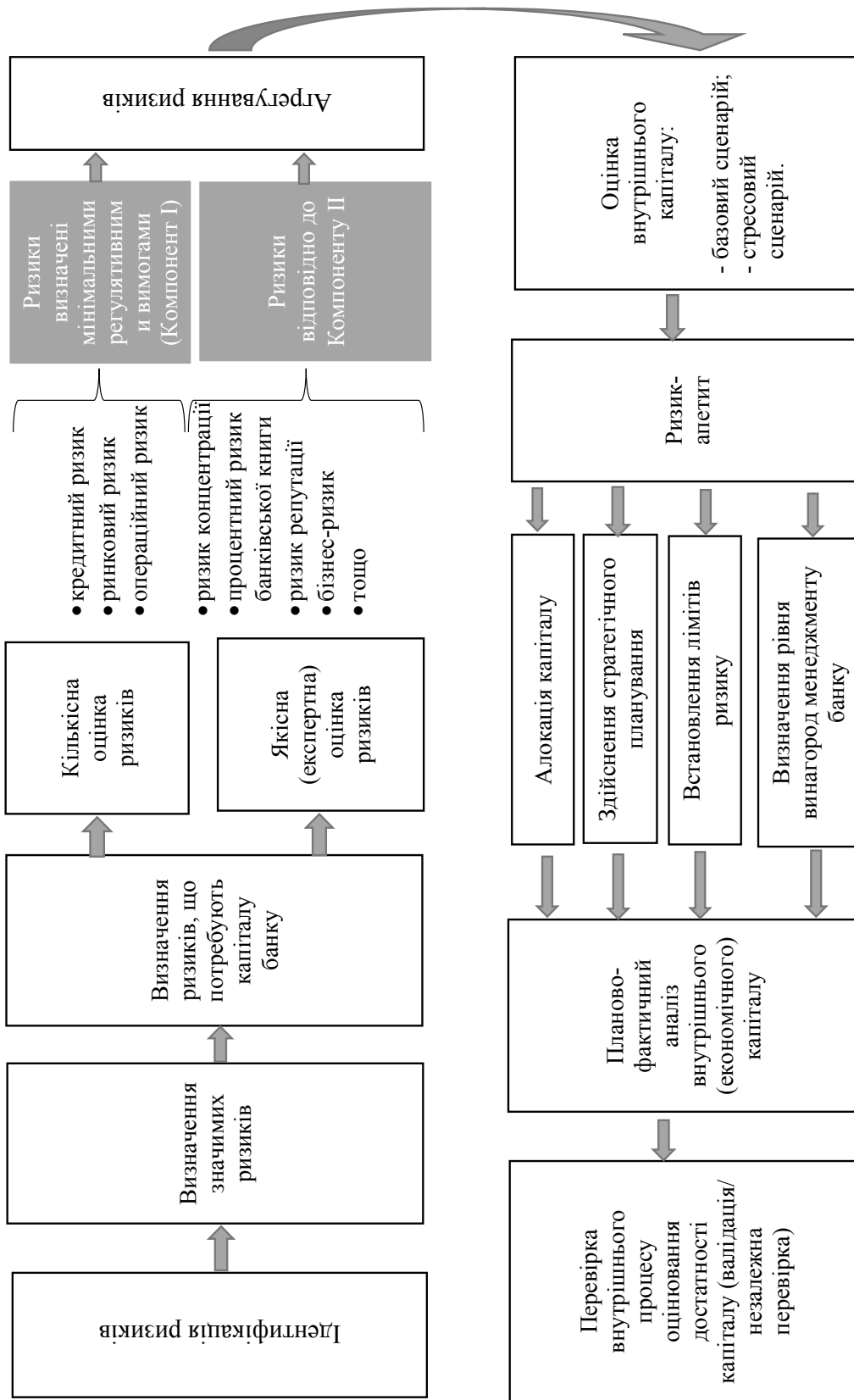

Рис. 2. Етапи внутрішнього оцінювання достатності капіталу банку

Джерело: розроблено на основі джерел [1; 5; 6]

ризика, які складно оцінити кількісно. Для наглядових органів основний принцип полягає в тому, щоби проаналізувати, чи всі ризики були виявлені, й перевірити адекватність їх оцінювання.

Якщо були виявлені якісні ризики, але банк не знає, як їх оцінити, то йому буде висунуто вимогу щодо формування додаткового буферу капіталу, при цьому якщо ризики були недооцінені, то все одно буде встановлено вимогу щодо формування зазначеного буферу, тому необхідно зрозуміти, як оцінювати ризики, та вміти захистити такий підхід до оцінювання перед наглядовими органами. Якщо пропустити цей етап, то може бути складно довести наглядовим органам, що банк дотримується відповідних вимог або що він потребує меншого буфера капіталу.

Важливим етапом ІСААР є агрегування ризиків. Визначення загальної позиції ризику має ґрунтуватися на процесі, що визначає спосіб агрегації окремих видів ризику ("intra-risk" та "inter-risk-агрегація"). За "inter-risk-агрегації" між ризиками, коли використовуються імітаційні моделі, не потрібно робити жодних припущень щодо кореляцій. На противагу цьому, слід припустити кореляційні припущення для агрегації "intra-risk" декількох окремих вимірних видів ризику. Типи ризику можна додавати або комбінувати за допомогою кореляційної матриці, також можуть використовуватися підходи Копула [7, с. 102]. Підходи до агрегації є складними, але агрегація лежить в основі отримання оцінки внутрішнього капіталу з урахуванням нормативного та економічного аспектів. Тут важливо розуміти, що існує два зрізи, а саме базовий сценарій внутрішнього капіталу й стресовий сценарій. Оцінювання внутрішнього капіталу за умов стресового сценарію дає можливість зрозуміти, який рівень капіталу необхідний для стабільного функціонування установи за настання кризових явищ.

Заключним етапом річного циклу ІСААР є його перевірка. Настави Європейського центрального банку передбачають, що методології ІСААР з кількісного вимірювання ризиків мають проходити регулярну незалежну перевірку, при цьому установа може застосовувати різні організаційні рішення для забезпечення незалежності між відді-

лами розроблення та перевірки зазначеної методології, проте незалежна перевірка не має здійснюватися підрозділом внутрішнього аудиту [1, с. 34].

Нині складно передбачити, що може стати драйвером впровадження вимог ІСААР: чи відповідність регуляторним вимогам, чи прагнення банків удосконалити свої внутрішні процеси. Водночас існує ризик формального підходу до реалізації ІСААР, а такий формальний підхід може не тільки не дати очікуваного наглядовими органами ефекту, але й мати негативні наслідки. Для вирішення цієї проблеми, на наш погляд, наглядовим органам варто запровадити практику, спрямовану на інформування про переваги ІСААР для банків, а також бути більш відкритими щодо своїх планів і механізмів перевірки таких процесів.

Висновки і пропозиції. Світові кризові явища виявили не лише основні ринкові та регуляторні недоліки, але й недоліки в наглядових підходах та системах внутрішнього й зовнішнього контролю банків. Ці невдачі та недоліки зіграли значну роль у виникненні та розвитку фінансових криз. Іноді було виявлено, що внутрішнє управління банками, зокрема їхні функції внутрішнього контролю, виявились неефективними або навіть непридатними для управління зростаючим рівнем ризику. Таким чином, міжнародною банківською спільнотою було розроблено низку заходів та принципів щодо вдосконалення внутрішніх процесів оцінювання достатності капіталу на основі ризик-орієнтованого підходу, що включають удосконалені методи управління ризиками та їх оцінювання з подальшим співвідношенням щодо рівня капіталу банку. Водночас запровадження ІСААР передусім вимагає впровадження мінімальних вимог до капіталу та оцінювання базових ризиків діяльності банку, складної ІТ-структури та високоякісного управлінського менеджменту.

В результаті аналізу процесу ІСААР можна зробити висновок, що якісна імплементація принципів передбачає синергію наглядових органів як нормотворчих і регулюючих інституцій та банківських установ як основних розробників організаційно-економічного механізму оцінювання та аналізу майбутніх трендів достатності капіталу на індивідуальній основі.

Список використаних джерел:

1. Guide to the internal capital adequacy assessment process (ICAAP) / European Central Bank, 2018. URL: https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssm.icaap_guide_201811.en.pdf (дата звернення: 17.04.2020).
2. BASEL II Pillar II Practice Study / The World Bank Group, 2018. URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/324521532116297922/pdf/127074-REPLACEMENT-PUBLIC-BASEL-II-Pillar-II-Final-LowResRevised.pdf> (дата звернення: 17.04.2020).
3. О приведении банковского регулирования в соответствие со стандартами Базельского комитета по банковскому надзору (Базель III) в условиях нестабильной экономической ситуации : монография / под ред. И.В. Ларионовой. Москва : КНОРУС, 2018. URL: https://mgimo.ru/upload/iblock/ac4/Ларионова_МОНОГРАФИЯ%20для%20авторов.pdf (дата звернення: 17.04.2020).
4. Зейн А. Внедрение в банке внутренних процедур оценки достаточности капитала. *Банковское обозрение*. 2016. URL: <https://bosfera.ru/bo/vnedrenie-v-banke-vnutrennih-procedur-ocenki-dostatochnosti-kapitala> (дата звернення: 17.04.2020).
5. International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards a Revised Framework / Basel Committee on Banking Supervision, 2004. URL: <https://www.bis.org/publ/bcbs107.pdf> (дата звернення: 17.04.2020).
6. Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems / Basel Committee on Banking Supervision, 2011. URL: <https://www.bis.org/publ/bcbs189.htm> (дата звернення: 17.04.2020).
7. Woschnagg E. ICAAP implementation in Austria's major banks. *Financial Stability Report, Oesterreichische Nationalbank (Austrian Central Bank)*. 2008. Issue 16. P. 96–107. URL: https://pdfs.semanticscholar.org/df84/05a2f8f349940387f73d8e0fed31b34a1952.pdf?_ga=2.126356175.354806675.1587112589-32644523.1587112589 (дата звернення: 17.04.2020).
8. Науменкова С.В. Базель I, II, III: розвиток підходів для зміцнення регуляторної основи. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Економіка»*. 2015. № 12 (177). С. 39–48.

References:

1. Guide to the internal capital adequacy assessment process (ICAAP) / European Central Bank, 2018. Available at: https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssm.icaap_guide_201811.en.pdf (accessed: 17 April 2020).
2. BASEL II Pillar II Practice Study / The World Bank Group, 2018. Available at: <http://documents.worldbank.org/curated/en/324521532116297922/pdf/127074-REPLACEMENT-PUBLIC-BASEL-II-Pillar-II-Final-LowResRevised.pdf> (accessed: 17 April 2020).

3. Larionova I.V. (ed.) (2018). O privedenii bankovskogo regulirovaniya v sootvetstvie so standartami bazelskogo komiteta po bankovskomu nadzoru (Bazel III) v usloviyah nestabilnoy ekonomicheskoy situatsii: monografiya [On bringing banking regulation in line with the standards of the Basel Committee on Banking Supervision (Basel III) in an unstable economic situation: monograph.] Moscow: KNORUS. Available at: https://mgimo.ru/upload/iblock/ac4/Ларионова_МОНОГРАФИЯ%20для%20авторов.pdf (accessed: 17 April 2020).
4. Adam Zejn (2016). Vnedrenie v banke vnutrennih protsedur otsenki dostatochnosti kapitala [Implementation of internal procedures for assessing capital adequacy in a bank]. *Banking Review*. Available at: <https://bosfera.ru/bo/vnedrenie-v-banke-vnutrennih-procedur-ocenki-dostatochnosti-kapitala> (accessed: 17 April 2020).
5. International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards a Revised Framework / Basel Committee on Banking Supervision, 2004. Available at: <https://www.bis.org/publ/bcbs107.pdf> (accessed: 17 April 2020).
6. Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems / Basel Committee on Banking Supervision, 2011. Available at: <https://www.bis.org/publ/bcbs189.htm> (accessed: 17 April 2020).
7. Woschnagg Elisabeth. ICAAP implementation in Austria's majorbanks. *Financial Stability Report, Oesterreichische Nationalbank (Austrian Central Bank)*. 2008. Issue 16. P. 96–107. Available at: https://pdfs.semanticscholar.org/df84/05a2f8f349940387f73d-be0fed31b34a1952.pdf?_ga=2.126356175.354806675.1587112589-32644523.1587112589 (accessed: 17 April 2020).
8. Naumenkova S.V. (2015). Bazel I, II, III: rozvytok pidhodiv dlya zmitsnennya regulyatornoi osnovy [Basel I, II, III: the development of approaches for strengthening of prudential framework]. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kiev. Economy*, no. 12 (177), pp. 39–48. (in Ukrainian)

Вовчак О. Д.

Институт банковских технологий и бизнеса

ГВУЗ «Университет банковского дела»

Дмитренко И. Б.

Департамент банковского надзора

Национального банка Украины

КЛЮЧЕВЫЕ АСПЕКТЫ ВНУТРЕННЕГО ПРОЦЕССА ОЦЕНИВАНИЯ ДОСТАТОЧНОСТИ КАПИТАЛА БАНКА ДЛЯ ПОКРЫТИЯ РИСКОВ

Резюме

В статье рассмотрены теоретико-методические аспекты внедрения внутреннего процесса оценивания достаточности капитала банка, который базируется на риск-ориентированном подходе и является одним из главных компонентов надзорного процесса корпоративного управления рисками и достаточности капитала Базельских соглашений, выделены его основные этапы в процессе реализации, осуществлен анализ вызовов, с которыми сталкиваются банковские учреждения при введении такого процесса. Обосновано, что внутренний процесс оценивания достаточности капитала (ICAAP) является комплексным процессом оценивания рисков, присущих отдельному банковскому учреждению, и дает возможность осуществить соответствующий расчет внутреннего капитала банка, необходимого для их покрытия. С учетом результатов проведенного исследования приведены рекомендации по внедрению внутреннего процесса оценивания достаточности капитала и решения проблемных аспектов в деятельности банков.

Ключевые слова: Базельские соглашения, достаточность капитала, процесс оценивания, ICAAP, капитал, риск-ориентированный подход.

Vovchak Olha

Institute of Banking Technologies and Business

SHEI "Banking University"

Dmytrenko Iryna

Department of Banking Supervision

National Bank of Ukraine

KEY ASPECTS OF THE BANK'S INTERNAL CAPITAL ADEQUACY ASSESSMENT PROCESS FOR RISK COVERING

Summary

The main aim of this paper is to consider the Banks' internal capital adequacy assessment process, which is based on a risk-based approach, and is one of the main components of the Basel Framework Supervisory Review Process. Moreover to identify problems which are faced the institutions during the ICAAP implementation. To ensure capital adequacy, banks are required to have an Internal Capital Adequacy Assessment Process. According to it banks have the possibility to identify measure and aggregate all material risk types and calculate the economic, or internal, capital necessary to cover these risks. In addition to this, banks should actively manage their overall risk profile. ICAAP is intended to ensure that banks not only have adequate capital to support all the risks in their business but also develop and use better risk management techniques in monitoring and managing these risks. A capital plan is a key component of a sound ICAAP; it should be forward looking, with clear time horizons that go beyond the current year. As part of ICAAP, institutions should explain clearly the link between capital planning and their strategic business plans, risk management processes, and risk profiles. Banks should provide evidence that their internal capital targets are well founded and consistent with their overall risk profile and operating environment. The capital plan needs to be integrated to banks' strategic plans, risk tolerance and risk appetite. Banks should have a well-defined process to assess the adequacy of internal (economic) capital based on their risk profile and a strategy for maintaining their capital levels over time. ICAAP is essential to the preservation of financial stability and ensuring the financial sustainability of the institutions. Based on the conducted research, it was suggested several practical recommendations to introduce an internal capital adequacy assessment process and propose steps to solve the problem aspects during implementation. Also, in order to ensure fulfillment of all stages of the annual cycle of the internal capital adequacy assessment process, a scheme for structuring the ICAAP stages was proposed.

Keywords: Basel Framework, capital adequacy, assessment process, ICAAP, capital, risk-oriented approach.